

Для відображення категорій інформації, присутніх на діаграмах IDEF0, існує аббревіатура ICOM, що відображає чотири можливих типу стрілок: вхід, управління (Управління можна розглядати як специфічний вид входу), вихід, виконуючий механізм.

IDEFO включає два види діаграм: контекстну (являє собою об'єкт моделювання) і декомпозиційну (показують послідовне ієрархічне ділення від загального до детального представлення), що дозволяє створити погоджену модель певної діяльності.

Схема алгоритмів – це наглядна інтерпретація кроків процесу, що звичайно використовуються на тому рівні деталізації, де фігурують окремі завдання, дії, рішення.

Література.

1. Криворучко О.М., Стогул О.І. Управління якістю обслуговування пасажирів на автобусних станціях: [монографія] / О.М.Криворучко, О.І.Стогул. – Харків: ХНАДУ, 2012. – 213 с.
2. Решетняк Е. Современные методы управления предприятием сферы услуг / Е. Решетняк. – Х.: Фактор, 2008. – 544 с.
3. Окрепилов В. В. Управління якістю: навч. для вузів. -. [2-е вид, перероб. і доп.] / В.В.Окрепилов - СПб: Наука, 2000.
4. Системы, методы и инструменты менеджмента качества: [учебное пособие] / М.М. Кане, Б.В. Иванов, В.Н. Корешков, А.Г. Схиртладзе. – СПб.: Питер, 2008. – 560с.: ил. – (Серия «Учебное пособие»)

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ПОБУДОВИ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ДІАГРАМ В НОТАЦІЯХ IDEF0

Єремєєва Х. А., студент

Науковий керівник: Стогул О. І., к.е.н, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Побудова моделі в нотації IDEF0 починається з побудови контекстної діаграми [1,с. 99]. При створенні моделі бізнес-процесів контекстна діаграма містить єдину функцію, яка визначає модель в цілому. Далі слід проводити декомпозицію діаграми, де будуть міститися функції, зв'язки між ними і властивості. Контекстна діаграма показує високорівневу функцію моделі для подальшого проходження відповідно до мети, кордоном і точкою зору.

Для побудови моделей методології IDEF0 [2, с. 258] може використовуватися CASE-пакет Allfusion Process Modeler. Наведемо опис основних можливостей.

Для створення моделі IDEF0 необхідно вибрати в системному меню пункт File / New. Після цього з'явиться діалогове вікно, де необхідно дати ім'я моделі. Після натискання на кнопку Ok з'являється діалогове вікно Properties. За умовчанням в даному діалозі відображається вкладка General. Саме у полі Author необхідно набрати ім'я автора і натиснути Ok. Після цього відкривається вікно, що відображає саму модель.

Після цього з'явиться функціональний блок, котрий являє собою контекстний функціональний блок. Його, теж, необхідно іменувати.

Далі, для визначення стрілок, відповідних функціональному блоку, необхідно використовувати інструмент на панелі інструментів. Для цього необхідно клацнути лівою кнопкою миші на лівій межі діаграми, відпустити кнопку миші і перемістити курсор на ліву сторону функціонального блоку. Великий підсвічений трикутник покаже ту сторону функціонального блоку, яка буде до нього прив'язана.

Щоб іменувати стрілку, відповідну входу, необхідно навести курсор миші на стрілку і натиснути праву кнопку. Далі в діалозі *Arrow Properties* безпосередньо визначити ім'я стрілки, яке буде відображено на самій діаграмі. Таким же чином можна визначати стрілки всіх типів, які відповідають входу, виходу, механізму та управління.

Для опису мети, точки зору і меж моделі можна використовувати два підходи - шляхом вставки текстового блоку на діаграму або шляхом визначення властивостей моделі.

Для вставки текстового блоку необхідно використовувати інструмент, який виробляє вставку текстового блоку на діаграму [3, с. 330]. Для визначення властивостей моделі необхідно за допомогою меню *Model / Model properties* викликати діалог *Model properties* і вибрати вкладку *Purpose*.

Після повного опису контекстної діаграми можна виробляти більш детальний опис процесів шляхом Декомпозиції вихідної контекстної діаграми.

Декомпозиційна діаграма використовується для розбиття функціонального блоку на утворюючі його складові частини.

Для декомпозиції функціонального блоку необхідно зробити наступне. Вибрати той функціональний блок, який необхідно декомпонувати. Вибрати інструмент на панелі інструментів. Після чого з'явиться діалог *Activity Box Count*.

Якщо декомпозиційний блок описувався в нотації *IDEF0*, то за замовчуванням декомпозиційна діаграма складається у тій же нотації, причому кількість функціональних блоків за замовчуванням дорівнює 4. При натисканні *Ok* у цьому діалозі створюється діаграма з вказаною кількістю функціональних блоків. Всі стрілки, пов'язані з контекстною діаграмою, автоматично переносяться на декомпозиційну діаграму. Називати кожен функціональний блок на декомпозиційній діаграмі натисканням правої кнопки миші на цьому блоці і вибором пункту *Name* в контекстному меню.

Для з'єднання наявних стрілок з функціональними блоками, необхідно просто клацнути лівою кнопкою миші на бажану стрілку і перемістити курсор на відповідну сторону функціонального блоку, яка буде підсвічена за допомогою великого трикутника. Після натискання на ліву кнопку миші стрілка буде з'єднана з функціональним блоком. При необхідності стрілку можна «перенаправити» на інший функціональний блок в межах діаграми.

У деяких випадках одну й ту ж стрілку необхідно з'єднати більш ніж з одним функціональним блоком. Для цього необхідно вибрати *Arrow Tool* на

панелі інструментів, натиснути на стрілку, яку необхідно з'єднати, а потім натиснути на відповідній стороні іншого функціонального блока. При необхідності одну і ту ж стрілку можна поєднати і з іншими функціональними блоками, проробивши аналогічні маніпуляції.

Таким чином, завдяки CASE-пакет Allfusion Process Modeler можна побудувати декомпозиційні діаграми, це дуже зручно, швидко і завжди є можливість замінити той чи інший процес.

Література.

1. Криворучко О.М., Стогул О.І. Управління якістю обслуговування пасажирів на автобусних станціях: [монографія] / О.М.Криворучко, О.І.Стогул. – Харків: ХНАДУ, 2012. – 213 с.
2. Бажин И.И. Исследования систем управления: [компакт-учебник] / И.И. Бажин. – Харьков: Консум, 2004. – 336 с.
3. Системы, методы и инструменты менеджмента качества: [учебное пособие] / М.М. Кане, Б.В. Иванов, В.Н. Корешков, А.Г. Схиртладзе. – СПб.: Питер, 2008. – 560с.: ил. – (Серия «Учебное пособие»).

ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКУМЕНТООБИГУ СЛУЖБИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ АТП

Гашинська А. О., студент

Науковий керівник: Ачкасова Л. М., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Транспортні підприємства сьогодні представляють собою унікальний майданчик для впровадження засобів автоматизації. У зв'язку з цим виникає проблема досконалого інформаційного забезпечення цього процесу. Важливим елементом автоматизації транспортних підприємств є система електронного документообігу. Тому невід'ємним етапом створення автоматизованої ІС є дослідження документообігу на підприємстві [1, с. 72].

Рух документів з моменту їх отримання і до моменту завершення їх виконання утворює документообіг підприємства. Порядок руху документів визначається схемою документообігу. У відповідності зі схемою документообігу встановлюється єдиний порядок руху як традиційних, так і електронних документів. Нижче наведена схема документообігу на прикладі служби експлуатації АТП на рисунку 1.

Дотримання порядку руху документів, передбаченого схемою, сприяє забезпеченню раціонального документообігу підприємства. Для більш наглядного розгляду руху документів використовують оперограму. Оперограма – один з різновидів таблично-графічного відображення послідовності управлінських і виробничих операцій. В таблиці 1 наведений приклад оперограми служби експлуатації.